

26è CONGRÉS NACIONAL D'ESQUERRA

DISCURS DE JOAN PUIGCERCÓS

Balanç de mandat 2008-2011

Deixeu-me fer una prèvia. No espereu avui un discurs de balanç tècnic, ni una llista de dades electorals, econòmiques, etc. Avui crec que s'imposa un balanç polític d'aquest període en el qual he tingut l'honor de ser president d'Esquerra Republicana.

La meua Presidència, com la Secretaria General de Joan Ridaó, s'iniciava després d'un procés congressual altament complex. Quatre candidatures, un clima enrarit i, sobretot, una contradicció latent en el sí del partit, és a dir, entre la militància i els simpatitzants: continuar l'aposta del govern d'esquerres, el Govern d'Entesa, o no. Si no hi havia ja prou tensió tant interna com externa, s'hi afegia la conflictivitat inherent als personalismes i una sensació creixent d'acomodament confortable en el Govern i en les institucions per part d'alguns.

No vull que aquestes primeres paraules s'entenguin com una excusa, ans al contrari. Sempre he assumit que he format part del problema. Simplement us vull fer memòria del moment en què el nostre equip assumia la direcció d'Esquerra.

En primer lloc, no era fàcil dirigir, doncs, la nau. Ho hem intentat. El primer repte era recomposar la unitat i crear una direcció el màxim de representativa i cohesionada. Poc a poc, vam intentar, i aquí vull lloar la feina feta pel secretari general Joan Ridaó, integrar les diferents candidatures que es van presentar en el darrer Congrés Nacional. Amb la majoria va ser possible, a poc a poc, però ho vam fer. Amb d'altres no; de fet, es van trencar els ponts i alguns van optar per fer una altra via.

I tenien tot el dret. Però el temps està demostrant que fou un error. M'heu sentit dir moltes vegades que Esquerra és l'únic partit que fa autocrítica, i és així! Avui no serà una excepció, com a president he d'assumir que no vaig ser capaç de retenir i convèncer alguns dels representants d'aquestes candidatures a romandre a Esquerra. Però tampoc ells estaven actuant ni amb la lleialtat ni amb la paciència que el moment requeria.

En segon lloc, calia també una explicació constant de l'obra de govern, una tasca ingent, perquè la primera feina era explicar per què vam fer el tripartit, el segon, per ser més exactes. Sense una explicació clara i diàfana, tota explicació, tota didàctica sobre l'acció de govern queia per si mateixa, relliscava a un electorat perplex que patia un reprogramament per part d'alguns mitjans i opinadors.

I, sobretot, el que també calia era ajudar el Govern, els nostres del govern, a poder defensar les seves àrees i aplicar el nostre programa al màxim. La falta d'una visió global del govern del propi Govern i la falta de lideratge en el sí del Govern va obligar la direcció d'Esquerra a establir constants negociacions amb la Presidència de la Generalitat o amb el Departament d'Economia, per posar un exemple. Així ho vam fer en temes tan delicats com la tercera hora de castellà, el transvasament de l'Ebre en temps de sequera, els diferents pressupostos (ja començaven a flaquejar els ingressos), la sentència del Tribunal Constitucional, o l'impuls de lleis fetes pels Departaments d'Esquerra, com la Llei d'acollida, la Llei del cinema, o la política exterior.

Un exemple d'això i de la tensió que vam viure fou l'acord de finançament. No era fàcil arribar a un acord amb el govern de l'Estat. L'havíem de fer obligatòriament per dues raons: perquè tocava la revisió de l'acord i perquè l'escassetat financera dels ingressos comença a deixar-se notar. Què ens vam trobar? Doncs que la nostra falta de lideratge al Govern i el fet que cada conselleria tenia prou feina amb el seu negociat, ens va obligar a jugar des de la direcció del partit. Una negociació dura, molt dura, que s'havia de fer a partir d'un Estatut nou, pactat per Mas i ZP, el famós pacte d'una nit de gener a la Moncloa. Era un Estatut oscarat, i el Títol VI sobre les finances de la Generalitat és un camp de mines. La negociació del finançament és la metàfora, el millor exemple del que li ha passat a Esquerra en aquesta darrera experiència de Govern: jugàvem contra l'Estat amb les regles de joc dels autonomistes i amb una pressió interna i externa que massa sovint fregava la deslleialtat. Una equació molt difícil de resoldre. I dic que en fou una metàfora perquè avui, tots els actors d'aquella negociació reconeixen que és un bon acord i que ha millorat substancialment el finançament. Però és insuficient. I nosaltres ja ho vam dir des del primer dia, per això votàrem no a l'Estatut. Malgrat reconèixer que Esquerra va pilotar la negociació final molt bé, molta gent hi veia una falta de coherència en tot plegat. Era lògic, i això ajuda a explicar els resultats electorals.

Dic que aquell va ser un moment de molta tensió perquè el pànic d'alguns, sortosament una minoria, davant la possibilitat d'una crisi del govern davant la impossibilitat d'arribar a un acord no ens ho va posar gens fàcil ni a en Joan Ridao ni a mateix. En algun moment vam acabar fent una negociació a quatre bandes: el Govern de l'estat, el PSC, els nostres de govern i la direcció d'Esquerra.

Aquesta sensació que les coses es feien bé i molt bé, com la Llei d'acollida (amb el català com a eina de cohesió), el turisme d'identitat, la Llei del cinema, o dignificar la feina dels alcaldes i alcaldesses de petits municipis, per posar un exemple, però que no en trèiem rèdit, es deu a aquesta contradicció que molts ciutadans no van estar disposats a acceptar.

En tercer lloc, les eleccions catalanes, com les municipals, no van ser bones, no vam aconseguir aguantar els resultats, passant de ser la tercera a la cinquena força al Parlament, i perdent molta representació a les grans capitals i ciutats de Catalunya, tret de Barcelona.

Les causes? Les he enumerat abans, els mateixos reptes que teníem en el mandat. Però deixeu que n'afegeixi dues més. La primera és clara: la crisi. La crisi ha abocat molts electors cap a la dreta, la incertesa és la millor aliada de la dreta, aquí i, com veurem, a l'Estat. Però la segona és conseqüència dels reptes no assolits: la divisió d'Esquerra va donar com a resultats noves propostes polítiques que van acabar esmicolant la nostra representació. Principalment, també, el rebuig de molta gent al pacte del govern d'Entesa. Abans ja m'hi he referit quan he explicat les dificultats de la relació partit-govern.

Que no hem, perdoneu, que no he sabut superar aquests reptes i que això ha comportat un problema greu per Esquerra, està clar. Per això avui som aquí, en un Congrés Nacional ordinari però avançat en el seu temps.

Malgrat tot, d'aquesta experiència hem après algunes lliçons:

1. El nostre electorat està a l'esquerra però, entre l'esquerra i Catalunya, opta per Catalunya. No hem aconseguit arrossegar tota l'esquerra catalana cap a postures de no retorn, malgrat que, tot i la pressió que els mitjans i l'Estat sotmetien als socialistes catalans, han establert punts de no retorn, com en l'àmbit de la llengua. Blindant-se en la immersió i entendre la llengua no només com un instrument de cultura, sinó com una eina essencial per a la cohesió social. De retruc, ha tingut efectes sobre l'anomenada progressia, que sovint era refractària al fet nacional, avui una bona part ha acabat acceptant que la proposta independentista és una possibilitat real, integra-

dora i positiva, però sobretot han guanyat identificació i autoestima amb el país. Però els grans pactes amb l'esquerra catalana i amb el centre dreta nacionalista han de tenir objectius clars i definits, comprensibles per a la majoria.

2. La unitat per la unitat, estic parlant de l'independentisme, no és una finalitat útil en si mateixa. El que ens convé és definir objectius comuns i treballar-hi des del pluralisme. Quan fallen o no estan clars els objectius, reivindicar la unitat del partit esdevé una entelèquia. Però sobretot un desgast molt gran. Definim objectius i, a partir d'aquí, decidim amb qui treballem.
3. Hem après que la dinàmica de famílies, sectors, accents, al capdavant personalismes, poden acabar portant-nos a situacions molt negatives per a l'organització. Hem d'assumir que som un engranatge de la nostra màquina i que la podem fer servir de moltes maneres. No servim-nos d'ella per viure acomodadament. Estem aquí perquè estem al servei d'una causa comuna i no per res més. Avui aquí vivim sota un clima de confiança i esperança, no era així ara fa tres anys en el recinte del Fòrum en el darrer Congrés. És possible que encara avui hi hagi persones i grups de persones reacis o escèptics a entrar en la nova dinàmica, enquistant-se en els esquemes del passat, en el seu nucli d'amics o en la federació, però s'equivoquen. Això ja és passat. La nova majoria que l'Oriol Junqueras i la Marta Rovira han assolit és ja un motiu de satisfacció per deixar enrere aquella etapa.
4. Hem d'aprendre a ser agraïts amb aquells que fins ara han portat la nau. Hem d'aprendre a fer els relleus. Tant dels que surten com dels que entren. Vull aprofitar per donar les gràcies a Joan Ridao, a tota l'Executiva Nacional, i a tot l'equip tècnic administratiu perquè han hagut de fer front a molta dificultat. La dificultat política, la desconfiança injusta i immerescuda de la seva lleialtat al partit. Crec que aquesta lliçó d'agraïment ha de ser present en aquest clima que avui respirem.
5. I finalment, també vull agrair l'esforç fet tots els militants i els representants locals que han treballat, treballen i treballaran en els seus territoris per Esquerra Republicana. Sovint és una feina callada i a primera línia en temps difícils. Gràcies també a tots vosaltres pel vostre suport i la vostra confiança.